

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Ministerstwo Sprawiedliwości, www.gov.pl/web/sprawiedliwosc [Translation already published on the official website of the Polish Ministry of Justice] Permission to re-publish this translation has been granted by the Polish Ministry of Justice for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC

© Ministerstwo Sprawiedliwości, www.gov.pl/web/sprawiedliwosc [Tłumaczenie zostało już opublikowane na oficjalnej stronie Ministerstwa Sprawiedliwości] Zezwolenie na publikację tego tłumaczenia zostało udzielone przez Ministerstwo Sprawiedliwości wyłącznie w celu zamieszczenia w bazie Trybunału HUDOC

SEKCJA DRUGA

SPRAWA DONNADIEU przeciwko FRANCJI (nr 2)

(Skarga nr 19249/02)

WYROK

STRASBURG

7 lutego 2006 r.

OSTATECZNY

07/05/2006

Wyrok ten stanie się ostateczny na warunkach określonych w art. 44 ust. 2 Konwencji. Może podlegać korekcie wydawniczej.

W sprawie Donnadiou przeciwko Francji (nr 2)

Europejski Trybunał Praw Człowieka (druga sekcja), zasiadając jako izba w składzie:

I. CABRAL BARRETO, *przewodniczący*,
J.-P. COSTA,
K. JUNGWIERT,
V. BUTKEVYCH,
M. UGREKHELIDZE,
A. MULARONI,
E. FURA-SANDSTRÖM, *sędziowie*,

oraz S. DOLLÉ, *kanclerz sekcji*,

Obradując na posiedzeniu zamkniętym rady w dniu 17 stycznia 2006 r.,
wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 19249/02) przeciwko Republice Francuskiej, wniesionej do Trybunału na podstawie art. 34 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności („Konwencja”) przez Jean-Pierre’a Donnadiou („skarżący”) w dniu 4 maja 2002 r.,

2. Skarżącego reprezentuje P. Bernardet, socjolog z La Fresnaye Sur Chédouet. Rząd francuski („Rząd”) jest reprezentowany przez swojego pełnomocnika, E. Belliard, dyrektor ds. prawnych w Ministerstwie Spraw Zagranicznych.

3. W dniu 11 października 2004 r. Przewodniczący Drugiej Sekcji podjął decyzję o zakomunikowaniu skargi Rządowi. Opierając się na postanowieniach art. 29 ust. 3, zdecydował, że dopuszczalność i istota sprawy zostaną zbadane w tym samym czasie.

STAN FAKTYCZNY**OKOLICZNOŚCI W NINIEJSZEJ SPRAWIE**

4. Skarżący urodził się w 1945 r. i mieszka w Lodève (Francja).

5. W okresie od 1 kwietnia do 23 maja 1969 r. skarżący został przymusowo umieszczony na oddziale psychiatrycznym szpitala klinicznego (CHU) w Montpellier.

6. W dniu 6 czerwca 1994 r., uważając, że jego hospitalizacja była niezgodna z prawem, wniósł do sądu administracyjnego w Montpellier skargę o stwierdzenie nieważności decyzji z dnia 1 kwietnia 1969 r. o przyjęciu go

na oddział psychiatryczny i decyzji o przetrzymywaniu go tam do dnia 23 maja 1969 r. W wyroku wydanym w dniu 25 listopada 1998 r. sąd oddalił tę skargę, uznając, że z dokumentów przedstawionych przez skarżącego nie wynikało, że mógł on trafić do szpitala nie z własnej woli.

7. Skarżący złożył odwołanie w dniu 4 lutego 1999 r. CHU przedłożył dokumenty datowane odpowiednio na 1 września, 25 października i 16 grudnia 1999 r. W wyroku wydanym w dniu 27 czerwca 2002 r. administracyjny sąd apelacyjny w Marsylii zaskarżony wyrok, uzasadniając to w szczególności tym, że z dokumentów złożonych przez CHU w postępowaniu odwoławczym wynikało, że ojciec skarżącego wypełnił i podpisał formularz zastępujący wniosek o dobrowolną hospitalizację oraz że nie ustalono, czy skarżący wyraził zgodę na dobrowolny pobyt w tej placówce. Odnosząc się do istoty sprawy sąd przychylił się do wniosku skarżącego, stwierdzając, że z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy nie wynikało jasno, że do wniosku o dobrowolne umieszczenie dołączono zaświadczenie lekarskie wymagane przez kodeks zdrowia publicznego, a zatem decyzja o przyjęciu i w konsekwencji decyzja o zatrzymaniu zainteresowanego w zakładzie były obarczone nieprawidłowością. CHU nie wniósł skargi kasacyjnej od tego wyroku.

8. W międzyczasie, w dniu 30 czerwca 1995 r., skarżący wniósł pozew przeciwko francuskiemu Skarbowi Państwa i CHU w Montpellier do Trybunału Wyższej Instancji w Paryżu, domagając się trzech milionów franków odszkodowania za szkody poniesione w wyniku jego hospitalizacji. W tymczasowym postanowieniu z dnia 6 stycznia 1997 r. sąd nakazał zawieszenie postępowania w sprawie tego wniosku w całości do czasu wydania przez sąd administracyjny ostatecznego orzeczenia w sprawie jego skargi o stwierdzenie nieważności nakazu hospitalizacji. Postępowanie toczy się obecnie przed Trybunałem Wyższej Instancji w Paryżu.

9. W tym samym czasie skarżący starał się uzyskać od CHU w Montpellier dostęp do swojej dokumentacji administracyjnej i medycznej dotyczącej jego hospitalizacji trwającej od 1 kwietnia do 23 maja 1969 r., a także dostęp do różnych dokumentów związanych z jego pobytem.

A. Pierwszy wniosek do komisji ds. dostępu do dokumentów administracyjnych (CADA)

10. Pismem z dnia 28 lutego 1994 r. skarżący zwrócił się do dyrektora CHU o przesłanie mu jego akt administracyjnych wraz z innymi dokumentami oraz o udostępnienie całej dokumentacji medycznej jego lekarzowi, doktorowi P.

11. Skarżący uznał, że nie otrzymał wszystkich tych dokumentów, dlatego pismem z dnia 12 kwietnia 1994 r. zwrócił się do CADA z wnioskiem o wydanie opinii w sprawie odmowy ujawnienia całości dokumentacji

medycznej i administracyjnej, uchwały w sprawie przyjęcia regulaminu instytucji, stron z rejestru nr 209 oraz listy odbiorców tych dokumentów.

12. W dniu 28 kwietnia 1994 r. CADA uznała wniosek o wydanie opinii za bezprzedmiotowy, ponieważ dyrektor CHU poinformował, że jego oddziały właśnie zaspokoiły roszczenia skarżącego. Powiadomienie to zostało przesłane skarżącemu pismem z dnia 2 maja 1994 r.

B. Drugi wniosek do CADA

13. W dniu 11 maja 1994 r. doktor P. oświadczył, że nie otrzymał dokumentacji medycznej skarżącego.

W piśmie z dnia 12 lipca 1995 r. skarżący zwrócił się do CADA o wydanie opinii w sprawie ujawnienia przez dyrektora CHU orzeczeń lekarskich sporządzonych po umieszczeniu skarżącego w placówce, jego dokumentacji medycznej, zastosowanego leczenia i księgi kontaktów między pielęgniarkami a kierownictwem szpitala.

14. W dniu 27 lipca 1995 r. CADA uznała wniosek o wydanie opinii za bezprzedmiotowy, ponieważ dyrektor CHU poinformował CADA, że w dniu 18 lipca 1995 r. przesłał doktorowi P. całą dokumentację medyczną skarżącego. Powiadomienie to zostało przesłane skarżącemu pismem z dnia 28 sierpnia 1995 r.

C. Trzeci wniosek do CADA

15. W dniu 11 grudnia 1998 r. doktor P. zwrócił się do CHU o przesłanie mu dokumentacji szpitalnej.

16. Zważywszy, że jego lekarz nie otrzymał całej dokumentacji medycznej, skarżący w piśmie z dnia 4 stycznia 1999 r. zwrócił się do dyrektora CHU o przesłanie doktorowi P. kopii wszystkich dokumentów medycznych znajdujących się w jego aktach, na podstawie art. 6a ustawy z dnia 17 lipca 1978 r. o różnorodnych środkach mających na celu poprawę stosunków między administracją a społeczeństwem.

17. W dniu 15 stycznia 1999 r. CHU przesłał doktorowi P. aktualizację dotyczącą pobytu skarżącego, będącą streszczeniem jego hospitalizacji, w którym stwierdzono, że przeszedł on „leczenie lekami i terapię elektrowstrząsową”, bez dalszego określania charakteru leczenia ani załączania protokołów z sesji terapii elektrowstrząsowej.

18. Nie otrzymawszy odpowiedzi na pismo z dnia 4 stycznia 1999 r., skarżący zwrócił się do CADA – pismem z dnia 30 marca 1999 r. – o wydanie opinii w sprawie dorozumianej odmowy CHU przekazania jego lekarzowi dokumentów znajdujących się w dokumentacji medycznej skarżącego, których nadal nie wysłano do doktora P.

19. W piśmie z dnia 6 kwietnia 1999 r. CADA poinformowała skarżącego, że zgodnie z art. 2 dekretu nr 88-465 z dnia 28 kwietnia 1988 r.

w sprawie procedury dostępu do dokumentów administracyjnych, brak odpowiedzi, trwający przez ponad dwa miesiące od daty skierowania sprawy do CADA jest równoważny z decyzją odmowną. Termin ten upłynął 12 września 1995 r., zatem od tego dnia do skarżącego należało zakwestionowanie odmowy ujawnienia dokumentów przed sądami administracyjnymi, jeśli uznał to za stosowne, ponieważ CADA wyczerpała swoją właściwość.

20. W piśmie z dnia 12 maja 1999 r. CHU przesłał doktorowi P. szesnaście dodatkowych dokumentów z dokumentacji medycznej skarżącego.

D. Czwarty wniosek do CADA

21. W tym samym czasie skarżący zwrócił się do CHU o dostarczenie mu dokumentów określających rozkład poszczególnych oddziałów w placówce, w której był hospitalizowany. Po odmowie w dniu 25 października 1999 r. i czwartym wniosku skierowanym do CADA w dniu 22 listopada 1999 r., CHU wysłał pismo w dniu 7 grudnia 1999 r. zawierające pewne dokumenty administracyjne dotyczące trybów przyjmowania na oddział, na którym skarżący został umieszczony w 1969 r.

E. Procedura stwierdzenia nieważności odmowy udostępnienia skarżącemu całości dokumentacji przez CHU

22. W skardze zarejestrowanej w dniu 19 kwietnia 1999 r. skarżący zwrócił się do sądu administracyjnego w Montpellier o stwierdzenie nieważności dorozumianej decyzji, na podstawie której CHU w Montpellier odmówił mu dostępu do całej jego dokumentacji medycznej i administracyjnej oraz o nakazanie udostępnienia tej dokumentacji wybranemu przez niego lekarzowi.

23. W uzupełniającym piśmie procesowym z dnia 12 czerwca 1999 r. skarżący wskazał w szczególności, które dokumenty z jego dokumentacji medycznej CHU dostarczył jego lekarzowi pismem z dnia 12 maja 1999 r., a których nadal nie dostarczono.

24. W dniu 6 lipca 1999 r. CHU złożył odpowiedź na skargę po otrzymaniu formalnego zawiadomienia. W odniesieniu do dopuszczalności wniosku, CHU przypomniał o obowiązkowym charakterze, jaki ma skierowanie sprawy do CADA przed złożeniem odwołania od odmowy ujawnienia informacji, zgodnie ze wspomnianym dekretem z dnia 28 kwietnia 1988 r. CHU wyjaśnił, że zgodnie z postanowieniami tego dekretu, skarżący, który chce skorzystać z przedłużenia terminu na złożenie odwołania, musi skierować sprawę do CADA w ciągu dwóch miesięcy od otrzymania powiadomienia o wyraźnej odmowie lub od powstania dorozumianej odmowy. CHU argumentował, że odwołanie było zatem

niedopuszczalne, ponieważ do CADA zwrócono się – o czym świadczy sama treść pisma z dnia 28 sierpnia 1995 r. – dopiero w lipcu 1995 r., tj. ponad dwa miesiące po dorozumianej decyzji odmownej, wydanej w dniu 28 kwietnia 1994 r. W opinii CHU fakt, że CADA zajęła stanowisko, mimo że sprawa została jej przekazana po upływie terminu, nie mógł usunąć niedopuszczalności spornego odwołania.

25. W odpowiedzi z dnia 14 lipca 1999 r. skarżący zwrócił się do sądu o wyznaczenie biegłego w celu przeprowadzenia ekspertyzy, z zadaniem udania się do CHU i uzyskania całej dokumentacji administracyjnej i medycznej skarżącego oraz sporządzenia jej wykazu.

26. W dniu 5 stycznia 2000 r. skarżący złożył w sprawie ostatnie pismo procesowe, które zostało przekazane stronie przeciwnej w dniu 19 stycznia 2000 r.

27. Rozprawa odbyła się 20 marca 2002 r.

28. W wyroku wydanym w dniu 4 kwietnia 2002 r. sąd odrzucił wniosek skarżącego, uznając – bez konieczności orzekania o dopuszczalności skargi – że z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy jasno wynika, że wszystkie dokumenty będące w posiadaniu CHU dotyczące hospitalizacji skarżącego w okresie od 1 kwietnia do 23 maja 1969 r. zostały mu przesłane. W związku z tym, bez potrzeby przeprowadzania ekspertyzy, należało oddalić wnioski o stwierdzenie nieważności domniemanej dorozumianej decyzji odmownej, której istnienie nie zostało ustalone, a w konsekwencji wnioski o nakazanie ujawnienia nieprzedstawionych dokumentów były niedopuszczalne.

29. Skarżący odwołał się od tego wyroku, wnosząc skargę zarejestrowaną w dniu 24 czerwca 2002 r.

F. Postępowanie o odszkodowanie za opóźnione przekazanie niektórych dokumentów dotyczących skarżącego

30. W piśmie z dnia 14 kwietnia 1999 r. skarżący złożył do dyrektora CHU wstępny wniosek o odszkodowanie, domagając się 200 000 franków francuskich (FRF) zadośćuczynienia za szkodę niematerialną i utrudnienie możliwości obrony w kwestionowaniu zasadności jego hospitalizacji, które to szkody i utrudnienia spowodowano trwającym cztery i pół roku opóźnieniem w przekazaniu informacji medycznych zawartych w jego aktach oraz fałszywymi oświadczeniami, jakie według skarżącego CHU przedstawił CADA. W uzasadnieniu skarżący przywołał poszczególne bezskuteczne prośby kierowane do CHU, w tym pierwszą w piśmie z dnia 28 lutego 1994 r., swoje wnioski do CADA oraz przekazanie lekarzowi skarżącego, dopiero w dniu 15 stycznia 1999 r., streszczenia informacji psychiatrycznych z jego dokumentacji.

31. Nie otrzymawszy odpowiedzi, skarżący wniósł skargę do sądu administracyjnego w Montpellier, zarejestrowaną w dniu 24 grudnia 1999 r.,

domagając się zasądzenia od CHU na jego rzecz wyżej wymienionego odszkodowania.

32. W uzupełniającym piśmie procesowym z dnia 3 stycznia 2001 r. skarżący podkreślił w szczególności niewłaściwą postawę CHU, który przekazał ze swojej dokumentacji jedynie te dokumenty, które były przydatne dla obu stron w kontekście postępowania dotyczącego legalności zastosowanego środka w postaci hospitalizacji.

33. W swojej odpowiedzi z dnia 11 kwietnia 2002 r., przekazanej skarżącemu pismem z 18 kwietnia 2002 r., CHU argumentował, że wszystkie informacje potrzebne do rozstrzygnięcia sporu między nim a skarżącym dotyczącego warunków jego hospitalizacji zostały przekazane, i że ani sąd administracyjny, ani sąd apelacyjny nie uznały za stosowne zażądać przekazania dokumentów. Ponadto postępowanie przygotowawcze dotyczące wniosku o stwierdzenie nieważności decyzji o odmowie przekazania dokumentów zostało zakończone, tj. do czasu rozprawy w dniu 20 marca 2002 r., a zatem nie stwierdzono jeszcze, że CHU odmówił, *a fortiori* niewłaściwie, przekazania dokumentów skarżącemu.

34. W odpowiedzi z dnia 10 maja 2002 r. skarżący stwierdził, że dopiero 12 maja 1999 r. – tj. sześć miesięcy po wydaniu wyroku z dnia 25 listopada 1998 r., i to dlatego, że w dniu 30 marca 1999 r. po raz trzeci skierował wniosek do CADA – CHU przesłał doktorowi P. dokumenty wykazujące brak jakiegokolwiek zgody ze strony skarżącego. W przeciwieństwie do sądu administracyjnego w Montpellier administracyjny sąd apelacyjny w Marsylii mógł zatem wziąć pod uwagę te nowe informacje, które ujawniły w szczególności, że ojciec skarżącego, a nie matka, podpisał wniosek o hospitalizację. Ponadto ocena szkody spowodowanej opóźnieniem w przekazaniu dokumentów dotyczących hospitalizacji skarżącego była, jego zdaniem, niezależna od wyniku postępowania w sprawie legalności środka w postaci hospitalizacji. Wreszcie, opóźnienie stanowiło ingerencję w życie rodzinne i prywatne skarżącego oraz naruszenie jego prawa do obrony w postępowaniu o stwierdzenie nieważności decyzji o jego hospitalizacji, skutkując utratą szansy stanowiącą również podstawę do odszkodowania.

35. Sąd administracyjny w Montpellier oddalił odwołanie wyrokiem z dnia 10 czerwca 2003 r. Skarżący wniósł odwołanie w drodze skargi zarejestrowanej w dniu 4 sierpnia 2003 r.

36. Wyrokiem z dnia 3 stycznia 2005 r., doręczonym 1 lutego 2005 r., sąd administracyjny w Marsylii oddalił dwie skargi wniesione przez skarżącego, po ich uprzednim połączeniu.

37. Skarżący nie wniósł skargi kasacyjnej od tego wyroku.

B. ODPOWIEDNIE PRZEPISY PRAWA KRAJOWEGO

38. Ustawa nr 78-753 z dnia 17 lipca 1978 r. o różnorodnych środkach mających na celu poprawę stosunków między administracją a społeczeństwem oraz różnych przepisach administracyjnych, społecznych i podatkowych (zmieniona ustawą nr 2000-321 z dnia 12 kwietnia 2000 r.; JORF [Dziennik Urzędowy Republiki Francuskiej] z 13 kwietnia 2000 r.) zawiera następujące przepisy:

Artykuł 1

„Prawo każdej osoby do informacji jest określone i zagwarantowane w niniejszym tytule w odniesieniu do swobody dostępu do dokumentów administracyjnych.

[...]”.

Artykuł 2

„Z zastrzeżeniem postanowień art. 6, organy, o których mowa w art. 1, są zobowiązane do ujawnienia dokumentów administracyjnych, które są w ich posiadaniu, każdej osobie, która tego zażąda, zgodnie z warunkami określonymi w niniejszym tytule.

[...]”.

Artykuł 4

„Dostępu do dokumentów administracyjnych udziela się:

a) poprzez bezpłatny wgląd na miejscu, chyba że stan zachowania dokumentu na to nie pozwala;

b) pod warunkiem że powielenie nie narusza stanu zachowania dokumentu – poprzez wydanie łatwej do odczytania kopii na nośniku identycznym z używanym przez administrację lub na papierze, według wyboru wnioskodawcy i w granicach możliwości technicznych administracji, na koszt wnioskodawcy, przy czym koszt ten nie może przekraczać kosztu powielenia, na warunkach określonych dekretem”.

Artykuł 5

„Komisja o nazwie „Komisja ds. dostępu do dokumentów administracyjnych” jest odpowiedzialna za zapewnienie poszanowania swobodnego dostępu do dokumentów administracyjnych i archiwów publicznych, na warunkach określonych w niniejszym tytule i w tytule II ustawy nr 79-18 z dnia 3 stycznia 1979 r. o archiwach. Komisja wydaje opinie, gdy sprawa jest kierowana do niej przez osobę, która napotyka trudności w uzyskaniu dostępu do dokumentu administracyjnego lub w uzyskaniu wglądu do publicznych dokumentów archiwalnych, z wyjątkiem dokumentów wymienionych w art. 3 wyżej wspomnianej ustawy nr 79-18 z dnia 3 stycznia 1979 r. Skierowanie sprawy

do komisji w celu uzyskania jej opinii jest obowiązkowym warunkiem wstępnym podjęcia jakichkolwiek działań prawnych [...]”.

Artykuł 6a
(uchylony ustawą z dnia 12 kwietnia 2000 r.)

„Każda osoba, która tego zażąda, ma prawo do uzyskania od organów, o których mowa w art. 2, informacji o wszelkich dokumentach imiennych jej dotyczących – bez możliwości powołania się przez te organy na względy prywatności, tajemnicę lekarską lub tajemnicę handlową i przemysłową – odnoszących się wyłącznie do dotyczących danej osoby oświadczeń o charakterze osobowym.

Informacje o charakterze medycznym mogą jednak być przekazywane zainteresowanej osobie wyłącznie za pośrednictwem lekarza, którego osoba ta wyznaczyła do tego celu”.

Artykuł 7

„Odmowę udzielenia dostępu przekazuje się wnioskodawcy na piśmie w formie decyzji z uzasadnieniem.

W przypadku wniesienia odwołania sądowego od odmowy przekazania dokumentu administracyjnego, sąd administracyjny musi wydać orzeczenie w ciągu sześciu miesięcy od zarejestrowania skargi”.

39. Art. 2 dekretu nr 88-465 z dnia 28 kwietnia 1988 r. w sprawie procedury dostępu do dokumentów administracyjnych brzmi następująco:

„Nieudzielenie odpowiedzi przez ponad miesiąc przez właściwy organ, do którego skierowano wniosek o przekazanie dokumentów zgodnie z tytułem 1 ustawy nr 78-753 z dnia 17 lipca 1978 r., uznaje się za decyzję odmowną.

W przypadku wyraźnej lub dorozumianej odmowy zainteresowana strona ma dwa miesiące od powiadomienia o odmowie lub od upływu terminu określonego w akapicie pierwszym niniejszego artykułu na skierowanie sprawy do komisji powołanej na mocy art. 5 ustawy nr 78-753 z dnia 17 lipca 1978 r.

Skierowanie sprawy do komisji, zgodnie z warunkami określonymi w akapicie drugim niniejszego artykułu, jest obowiązkowe przed wniesieniem odwołania do sądu.

W ciągu miesiąca od przekazania sprawy komisja przekazuje swoją opinię właściwemu organowi, który w ciągu miesiąca od otrzymania opinii informuje komisję o działaniach, jakie zamierza podjąć w związku z wnioskiem.

Jeśli właściwy organ nie udzieli odpowiedzi przez ponad dwa miesiące od daty skierowania sprawy do komisji przez zainteresowaną osobę, milczenie to uznaje się za decyzję odmowną.

Termin składania odwołań sądowych zostaje przedłużony do momentu powiadomienia zainteresowanej strony o odpowiedzi właściwego organu”.

CO DO PRAWA

I. W PRZEDMIOCIE DOMNIEMANEGO NARUSZENIA ART. 6 UST. 1 KONWENCJI

40. Powołując się na art. 6 ust. 1 Konwencji, skarżący zarzuca nadmierny czas trwania dwóch postępowań w sprawie przekazania dokumentacji dotyczącej jego hospitalizacji. Część art. 6 ust. 1 Konwencji, mająca znaczenie w niniejszej sprawie, ma następujące brzmienie:

„1. Każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą przy rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym [...]”.

Strony zgadzają się, że art. 6 Konwencji ma zastosowanie w niniejszej sprawie.

41. Pozwany Rząd utrzymuje jednak, że czas trwania postępowania nie był nieuzasadniony. Twierdzi, że sporne postępowania zostały zakończone wyrokiem sądu administracyjnego w Marsylii z dnia 3 stycznia 2005 r. Pierwsze postępowanie trwało zatem pięć lat i sześć miesięcy, a drugie pięć lat i dziesięć miesięcy. Przedmiotowe postępowanie było dość złożone, ponieważ okoliczności leżące u podstaw sporu sięgają końca lat 60. XX wieku. Spór sądowy dotyczący przekazania dokumentów wydanych w 1969 r., tj. ponad trzydzieści lat przed skierowaniem sprawy do sądów administracyjnych, może nastręczać trudności. Dlatego sądy administracyjne musiały ustalić, czy dokumenty zatajone przed skarżącym rzeczywiście istniały. Przeprowadzanie weryfikacji stanu faktycznego przez sędziego jest jednak szczególnie złożone w postępowaniach pisemnych, a tym bardziej, gdy okoliczności faktyczne w sprawie wystąpiły dawno. Oba sądy podkreśliły, że skarżący otrzymał całą swoją dokumentację medyczną, po licznych wnioskach i najpóźniej do dnia 12 maja 1999 r., oraz że nie wykazał, że jakiegokolwiek inne dokumenty powinny być zostać mu przekazane. W związku z tym poszczególne skargi złożone przez skarżącego można uznać za mające charakter nadużycia. Co więcej, w postępowaniu dotyczącym odmowy udostępnienia całości akt skarżący złożył cztery pisma procesowe oprócz skargi wszczynającej postępowanie, co w sposób nieunikniony opóźniło rozpoznanie sprawy ze względu na konieczność uwzględnienia tych pism w analizach sprawozdawcy i przekazania ich stronie pozwanej. W odniesieniu do postępowania dotyczącego roszczenia o odszkodowanie, zostało ono opóźnione z powodu nieprzedstawienia przez CHU odpowiedzi na skargę, którą przedstawił dopiero po doręczeniu nakazu w tym względzie.

42. Skarżący nie podziela tego punktu widzenia. W odniesieniu do postępowania dotyczącego stwierdzenia nieważności odmowy udostępnienia przez CHU całości dokumentacji, skarżący wyjaśnił przede wszystkim, że rozpoczęło się ono w lutym 1994 r., wraz ze skierowaniem sprawy do CADA, i zauważył, że postępowanie przygotowawcze trwało trzy lata przed sądem administracyjnym, tj. znacznie dłużej niż sześciomiesięczny okres przewidziany w art. 7 ustawy z dnia 17 lipca 1978 r. W odniesieniu do czasu trwania postępowania administracyjnego w sprawie odszkodowania za opóźnione przekazanie niektórych dokumentów z jego dokumentacji, skarżący uznał, że zostało ono wszczęte na podstawie jego wcześniejszego wniosku o wydanie nakazu sądowego z dnia 14 kwietnia 1999 r. (*X przeciwko Francji*, wyrok z 31 marca 1992 r., Seria A nr 234-C, § 31) i zauważył, że sąd administracyjny, do którego sprawa została skierowana w dniu 22 grudnia 1999 r., nadal nie wyznaczył daty zakończenia ani nie wydał orzeczenia w momencie złożenia skargi do Trybunału.

Skarżący dodał, że jego zarzuty nie dotyczyły w głównej mierze opóźnienia, jakiego dopuścił się CHU w przedstawieniu żądanych dokumentów, lecz opóźnienia sądu administracyjnego w wydaniu orzeczenia. Skarżący twierdzi, że sąd administracyjny nie przeprowadził żadnego konkretnego postępowania przygotowawczego mającego ustalić, czy dokumenty rzekomo ukryte przed skarżącym faktycznie istniały, a jedynie dokonał wymiany pism procesowych stron i wyznaczył rozprawę. Zdaniem skarżącego złożone przez niego odwołania nie były zbędne, przeciwnie, umożliwiły mu uzyskanie dodatkowej dokumentacji potwierdzającej, że jego ojciec podpisał w jego imieniu wniosek o przyjęcie na oddział, co następnie doprowadziło sąd apelacyjny do stwierdzenia, że skarżący został bezprawnie przyjęty na oddział w trybie dobrowolnej hospitalizacji, i co doprowadziło do uchylecia wyroku sądu administracyjnego w Montpellier, który w świetle dostarczonych do tamtego czasu dokumentów nie był w stanie uzyskać pewności co do istnienia przymusu. Postępowanie dotyczące dostępu do dokumentów administracyjnych było decydujące dla wyniku sporu dotyczącego legalności decyzji o przyjęciu skarżącego na oddział, a w konsekwencji dla stwierdzenia nieważności decyzji o jego hospitalizacji i dla roszczenia odszkodowawczego. CHU przedstawił dokumenty uzupełniające w dniu 12 maja 1999 r. w trakcie postępowania. W odniesieniu do pierwszego postępowania skarżący wskazał, że jego ostatnie pismo procesowe wpłynęło do sądu 5 stycznia 2000 r., a sąd wydał orzeczenie dopiero 4 kwietnia 2002 r., dwa i pół roku później. W odniesieniu do drugiego postępowania skarżący zaznaczył, że CHU jest podmiotem publicznym, a pozwany Rząd jest odpowiedzialny za ogół usług publicznych.

A. W przedmiocie dopuszczalności

43. Trybunał stwierdził, że skarga ta nie jest w sposób oczywisty nieuzasadniona w rozumieniu art. 35 ust. 3 Konwencji. Trybunał zauważył również, że nie ma innych podstaw do stwierdzenia niedopuszczalności. Należy zatem uznać ją za dopuszczalną.

B. Co do istoty

44. Trybunał przypomina przede wszystkim, że art. 6 ma zastosowanie do postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności udzielonej przez CHU odmowy przekazania dokumentów administracyjnych i medycznych dotyczących hospitalizacji skarżącego (zob. *Loiseau przeciwko Francji* (dec.), nr 46809/99, § 7, 18 listopada 2003 r.). W dalszej kolejności Trybunał wskazuje, że rozsądny charakter czasu trwania postępowania jest oceniany w świetle okoliczności sprawy i z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w jego orzecznictwie, w szczególności złożoności sprawy, postawy skarżącego i właściwych organów oraz znaczenia sporu dla zainteresowanych stron (zob. m.in. *Frydlender przeciwko Francji* [WI], nr 30979/96, § 43, ETPC 2000-VII).

1. Określenie czasu trwania postępowania administracyjnego mającego na celu stwierdzenie nieważności decyzji o odmowie udostępnienia przez CHU dokumentów dotyczących hospitalizacji skarżącego.

45. Trybunał zauważył, że jedynie decyzja podjęta przez CADA w kontekście trzeciego wniosku złożonego przez skarżącego w dniu 4 stycznia 1999 r., która została mu doręczona w dniu 6 kwietnia 1999 r., została zaskarżona do sądu administracyjnego w dniu 19 kwietnia 1999 r. Jedynie w kontekście tego trzeciego wniosku skierowanie sprawy do CADA ma status obowiązkowego wcześniejszego skierowania sprawy (*X. przeciwko Francji*, cyt. powyżej, § 31), a zatem należy wziąć pod uwagę jedynie odnoszący się do niego trzymiesięczny okres. Faza sądowa tego postępowania zakończyła się 3 stycznia 2005 r. wydaniem orzeczenia przez sąd administracyjny w Marsylii.

Trybunał zauważył, że okres beczynności w pierwszej instancji wynosił dwa lata i trzy miesiące od momentu otrzymania ostatniego pisma procesowego skarżącego, a całkowity czas trwania postępowania wynosi sześć lat, przy czym okres ten obejmuje odwołanie wstępne i postępowanie przed sądami obu instancji.

2. Określenie czasu trwania postępowania administracyjnego w sprawie odszkodowania z tytułu szkody poniesionej w wyniku opóźnionego przekazania wyżej wymienionych dokumentów

46. Trybunał stwierdza, że postępowanie to rozpoczęło się 14 kwietnia 1999 r., tj. w dniu złożenia w CHU skargi dotyczącej odszkodowania (X., cyt. powyżej, § 31), a zakończyło się 3 stycznia 2005 r. Zauważa w szczególności, że postępowanie w pierwszej instancji trwało trzy lata i sześć miesięcy. Całkowity czas trwania postępowania wynosi zatem pięć lat i ponad osiem miesięcy, przy czym okres ten obejmuje odwołanie wstępne i postępowanie przed sądami obu instancji.

47. Trybunał wielokrotnie zajmował się sprawami, w których poruszano kwestie podobne do dwóch postępowań w niniejszej sprawie i stwierdzał naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji. Po zbadaniu wszystkich przedłożonych mu materiałów Trybunał uznaje, że Rząd nie przedstawił żadnych faktów ani przekonujących argumentów, które mogłyby prowadzić do odmiennego wniosku w niniejszej sprawie. Uwzględniając swoje orzecznictwo w tej dziedzinie, Trybunał uważa, że w niniejszej sprawie czas trwania postępowania jest nadmierny i nie spełnia wymogu „rozsądnego terminu”. Doszło zatem do naruszenia art. 6 ust. 1 Konwencji.

II. W PRZEDMIOCIE DOMNIEMANEGO NARUSZENIA ART. 13 KONWENCJI (W ZWIĄZKU Z ART. 6 UST 1)

48. Wreszcie, powołując się na art. 13 Konwencji, skarżący zarzucił, że nie przysługiwał mu żaden środek odwoławczy w celu usunięcia zarzuczanych naruszeń art. 6 ust. 1. Odnosząc się do wyroku w sprawie *Kudła przeciwko Polsce* z dnia 26 października 2000 r. ([WI], nr 30210/96, ETPC 2000-XI), skarżący stwierdził, że jedynym skutecznym środkiem odwoławczym w rozumieniu art. 13 Konwencji jest taki, który pozwala przyspieszyć postępowanie, a taki środek nie istnieje we Francji. W piśmie nadanym w dniu 25 lutego 2003 r. skarżący podniósł, że w każdym razie nie istnieje skuteczny środek odwoławczy pozwalający na uzyskanie odszkodowania za szkodę spowodowaną przewlekłością postępowania.

49. Art. 13 Konwencji ma następujące brzmienie :

„Każdy, kogo prawa i wolności zawarte w [...] Konwencji zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka odwoławczego do właściwego organu państwowego także wówczas, gdy naruszenia dokonały osoby wykonujące swoje funkcje urzędowe”.

50. Rząd nie przedstawił uwag w tej kwestii.

A. W przedmiocie dopuszczalności

51. Trybunał stwierdził, że skarga ta nie jest w sposób oczywisty nieuzasadniona w rozumieniu art. 35 ust. 3 Konwencji. Trybunał zauważył

również, że nie ma innych podstaw do stwierdzenia niedopuszczalności. Należy zatem uznać ją za dopuszczalną.

B. Co do istoty

52. Trybunał zauważył, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału art. 13 gwarantuje skuteczny środek odwoławczy przed organem krajowym umożliwiający złożenie skargi na niewypełnienie nałożonego w art. 6 ust. 1 obowiązku rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie (zob. *Kudła*, cyt. powyżej, § 156), oraz że to w momencie złożenia skargi należy ocenić „skuteczność” środka odwoławczego w rozumieniu art. 13, podobnie jak istnienie krajowych środków odwoławczych, które należy wyczerpać w rozumieniu art. 35 ust. 1, przy czym te dwa przepisy wykazują „bliskie pokrewieństwo” (zob. *Kudła*, cyt. powyżej, § 152); *Lutz przeciwko Francji* (nr 1), nr 48215/99, § 20, 26 marca 2002 r.). Jednakże w momencie złożenia skargi, w dniu 4 maja 2002 r., nie wykazano skuteczności „w praktyce” i „w prawie” skargi dotyczącej odpowiedzialności państwa za wadliwe funkcjonowanie publicznej służby wymiaru sprawiedliwości (*Lutz*, cyt. powyżej, tamże; odpowiednio, *Broca i Texier-Micault przeciwko Francji*, nr. 27928/02 oraz 31694/02, §§ 21–23, 21 października 2003 r.).

Doszło zatem do naruszenia art. 13 w związku z art. 6 ust. 1 Konwencji.

III. W PRZEDMIOCIE ZASTOSOWANIA ART. 41 KONWENCJI

53. Zgodnie z art. 41 Konwencji:

„Jeżeli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeżeli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi taka potrzeba, o przyznaniu słusznego zadośćuczynienia pokrzywdzonej stronie”.

A. Odszkodowanie

54. Skarżący domaga się 15 000 euro (EUR) w związku z poniesioną przez niego szkodą materialną. Skarżący twierdzi że postępowanie dotyczące stwierdzenia nieważności decyzji o przyjęciu na oddział i hospitalizacji było dłuższe, bardziej złożone, a przede wszystkim bardziej kosztowne, ponieważ musiał być reprezentowany przez adwokata przed administracyjnym sądem apelacyjnym w Marsylii.

55. W odniesieniu do szkody niematerialnej skarżący domaga się przyznania mu kwoty 15 000 EUR, uzasadniając, że opóźnienie w dostępie do dokumentów opóźniło jego rozrachunek z przeszłością. Skarżący wskazuje, że w demokracji strony sporu mają prawo oczekiwać, że sądy same

będą przestrzegać terminów wyznaczonych przez ustawodawcę. Skarżący domaga się również 12 000 EUR z tytułu krzywdy wynikającej z opóźnień w postępowaniu odszkodowawczym i argumentuje, że kwota ta jest tym bardziej uzasadniona, że administracyjny sąd apelacyjny w Marsylii stwierdził istnienie winy po stronie CHU, ale nie uznał istnienia szkody po jego stronie.

56. Rząd argumentował, że szkoda materialna nie została wykazana, ponieważ poniesione koszty proceduralne były niezależne od szybkości działania wymiaru sprawiedliwości, lecz były związane z wielokrotnymi wnioskami kierowanymi przez skarżącego do sądu administracyjnego. Rząd uważa również, że nie wykazano szkody niematerialnej związanej z opóźnionym przekazaniem dokumentów, a szkodę związaną z trudnościami w uzyskaniu orzeczeń sądowych uznających istnienie winy po stronie administracji można oszacować na 3 000 EUR.

57. Trybunał nie znajduje związku przyczynowego między stwierdzonym naruszeniem a domniemaną szkodą materialną i oddała ten wniosek. Trybunał uważa natomiast, że przedłużenie przedmiotowego postępowania ponad rozsądny termin musiało spowodować niedogodności dla skarżącego i przedłużającą się niepewność (odpowiednio, *Comingersoll S.A. przeciwko Portugalii*, wyrok z dnia 6 kwietnia 2000 r., *Zbiór wyroków i decyzji* 2000-IV, §§ 35-36), co uzasadnia przyznanie zadośćuczynienia za szkodę niemajątkową. Orzekając na zasadzie słuszności, zgodnie z wymogami art. 41, Trybunał przyznał skarżącemu, zważywszy na okoliczności sprawy, kwotę 3 000 EUR tytułem zadośćuczynienia za szkodę niematerialną.

B. Koszty i wydatki

58. Skarżący wnosi również o zasądzenie kwoty 2 200 EUR z tytułu kosztów i wydatków poniesionych przed Trybunałem.

59. Rząd stwierdził, że nie może ponosić odpowiedzialności za liczbę wniosków złożonych przez skarżącego do sądów krajowych i zaproponował, aby skarżący otrzymał 500 EUR tytułem kosztów i wydatków poniesionych przez niego przed Trybunałem.

60. Trybunał przypomina, że w fazie postępowania następującej po wydaniu decyzji w sprawie dopuszczalności skargi, skarżący może być reprezentowany przed Trybunałem co do zasady wyłącznie przez prawnika uprawnionego do wykonywania zawodu w jednej z Układających się Stron (Reguła 36 §§ 3 i 4). Trybunał wywnioskował z tego, że w przypadku, gdy jego przedstawiciel nie spełnia tego warunku (jak w niniejszej sprawie), skarżący może uzyskać zwrot kosztów reprezentacji poniesionych przed wydaniem decyzji o dopuszczalności, ale nie tych poniesionych później (wyrok w sprawie *Vermeersch przeciwko Francji*, nr 39273/98, § 35).

61. W niniejszej sprawie Trybunał zbadał zarówno dopuszczalność, jak i istotę sprawy, dlatego skarżący jest uprawniony do żądania pełnej kwoty

kosztów zastępstwa procesowego. W związku z tym Trybunał uznał, że żądanej kwoty nie można uznać za rozsądną i postanowił przyznać skarżącemu z tego tytułu kwotę 500 EUR.

C. Odsetki za zwłokę

62. Trybunał za słuszne uznaje obliczenie odsetek za zwłokę na podstawie stopy procentowej kredytu Europejskiego Banku Centralnego powiększonej o trzy punkty procentowe.

Z POWYŻSZYCH WZGLĘDÓW, TRYBUNAŁ,
JEDNOMYŚLNIE,

1. *Uznaje* skargę za dopuszczalną;
2. *Orzeka*, że doszło do naruszenia art. 6 ust. 1 Konwencji;
3. *Orzeka*, że doszło do naruszenia art. 13 Konwencji;
4. *Orzeka*,
 - a) że pozwane państwo musi wypłacić skarżącemu, w terminie trzech miesięcy od daty uprawomocnienia się wyroku zgodnie z art. 44 ust. 2 Konwencji, kwotę trzech tysięcy euro (3 000 EUR) z tytułu szkody niematerialnej i 500 EUR (pięćset euro) z tytułu kosztów i wydatków, plus wszelkie kwoty, które mogą być należne z tytułu podatku;
 - b) że od upływu wspomnianego okresu do chwili zapłaty od kwot tych należne są odsetki proste według stopy równej stopie procentowej kredytu Europejskiego Banku Centralnego, obowiązującej w tym okresie, powiększonej o trzy punkty procentowe;
5. *oddala* żądanie słusznego zadośćuczynienia w pozostałym zakresie.

Sporządzono w języku francuskim i przekazano w formie pisemnej w dniu 7 lutego 2006 r., zgodnie z Regulą 77 §§ 2 i 3 Regulaminu.

S. DOLLÉ
Kancierz

I. CABRAL BARRETO
Przewodniczący